

HEIDA – Yüksek öğretim uluslararasılaştırılmasında veriye dayalı karar alma: Etkili iletişim platformları kullanarak fakülte ve idare arasında köprü kurma

Literatür İncelemesi

1	KÜRESELLEŞME, ULUSLARARASILAŞMA VE AVRUPALILAŞMA.....	2
2	ULUSLARARASILAŞMA NEDİR VE NEDEN ÖNEMLİDİR?	3
2.1	Tanımlar	4
2.2	Görüşler/yaklaşımlar	7
2.3	Yurtiçi ve sınır aşırı yaklaşımlarla Uluslararasılaşma	9
2.4	Uluslararasılaşma Gerekçeleri	11
3	ULUSLARARASILAŞMA DÜZEYLERİ	12
4	KURUMSAL DÜZEYDE ULUSLARARASILAŞMA	13
4.1	Kurumsal Veri Yönetimi ve Yüksek Öğretimde Veriye Dayalı Karar Alma Süreçleri.....	13
4.2	Uluslararasılaşmayı neden yönetelim?	15
4.3	Uluslararasılaşma ve verilerin değerlendirilmesi neden önemlidir?.....	16
5	ULUSLARARASILAŞMADA ARAÇLAR VE GÖSTERGELER	17
5.1	IMPI projesi (IMPI)	22
5.2	MINT Aracı	25
5.3	U-Map projesi (U-Map).....	26
6	GELECEK ADIMLAR – TARTIŞMA	27
7	LİTERATÜR	29

1 KÜRESELLEŞME, ULUSLARARASILAŞMA VE AVRUPALILAŞMA

Küreselleşme kavramı, Avrupa yüksek öğretim politikası çerçevesine 90'lı yılların ikinci yarısında girmiştir (Marginson ve van der Wende, 2007, 10). Küreselleşme, o zamandan beri, önemi gittikçe artan bir tartışma ve araştırma konusu olmuştur. Çoğu yazar, küreselleşme ve uluslararasılaşmanın farklı kavramlar olduğu konusunda hemfikirdir. Küreselleşmenin tanımına dair literatürde en çok kabul gören anlayış (Altbach 2004; Altbach ve Knight 2007; Altbach, Reisberg ve Rumbley 2009), küreselleşmeyi, yüksek öğretimi etkileyen zorunlu sosyal, ekonomik ve siyasi faktörler olarak tanımlayan anlayıştır. Böyle bir anlayışa göre, mevcut uluslararasılaşma süreci, küreselleşmiş kurumlara bir yanıt olarak görülebilir (Cantwell ve Maldonado, 2009, 289). Bu bağlamda, Altbach ve Knight (2007, 290) küreselleşme kavramını, “21. yüzyılın yüksek öğretim kurumlarını, giderek artan uluslararası katılıma yönelten ekonomik, siyasal ve sosyal faktörler” olarak tanımlamışlardır. Bu sebeple, yüksek öğretimde küreselleşmenin ayırt edici özelliği, “modern dünyanın kaçınılmaz bir parçası olan ve yüksek öğretimi doğrudan etkileyen geniş çaplı ekonomik, bilimsel ve teknolojik trendlerdir” (Rumbley, Altbach ve Reisberg 2012, 4).

Avrupalılaşma kavramı, AB ülkelerinin ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetleri için uluslararası işbirliği alanında ‘insanların ve fikirlerin’ hareketliliğini desteklediği ve ortak bir Avrupa Yüksek Öğretim Alanı oluşturmaya zemin hazırladığı için, uluslararasılaşma ve küreselleşme bağlamlarıyla yakından ilgilidir (Marginson ve van der Wende, 2009, 22). Avrupalılaşma, özel bir bölgeselleşme biçimi veya Avrupa düzeyinde uluslararasılaşma süreci olarak tanımlanabilir (Enders 2004, 368; Kehm 2003, 110-111). Bölgesel uluslararasılaşma: “işbirliğinin bölgede istikrar ve ekonomik büyüme için gerekli olduğu anlayışına bağlı olarak, AB ülkelerinin ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerinde ulusal sınırları aşan ve hızla artan işbirliğini” kapsar. Bölgesel işbirliği de, Avrupa bölgesinin bir bütün olarak küresel rekabet gücünü artırmak üzere tasarlanmıştır.” (Luijten Lub et al., 2005, 5, Luijten Lub 2007).

2 ULUSLARARASILAŞMA NEDİR VE NEDEN ÖNEMLİDİR?

Uluslararasılaşma, temelde iki sebepten dolayı Avrupa Yüksek Öğretim Alanı'nda birçok tartışmanın önemli bir konusu haline gelmiştir (Teichler 2009, 95). Birincisi, hem Bologna Bildirisi hem de Lizbon Stratejisi'nin hedeflerini yerine getirmek için kilit bir faktördür¹. Van der Wende'ye (2009, 320) göre, "bu belgeler birçok farklı şekilde görülse ve farklı yapılarla sahip olsalar dahi; köken olarak her ikisi de yavaş yavaş tek bir kapsamlı ortak yaklaşımı benimsiyor gibi görünüyor." Her iki belge de, farklı hedeflere ulaşma bağlamında olsa dahi, uluslararasılaşmayı destekliyor. Bologna sürecinde uluslararasılaşmanın rolü, ortak bir Avrupa alanı oluşturma ve bu alanın uyumlaştırma sürecinde görülebilir. İç uluslararasılaşma olarak bilinen kavram, "ortak değerler geliştirme, ortak Avrupa kültürünü güçlendirme, yeni işbirliği biçimleriyle programlar geliştirme ve uygulama ile çeşitli mali kaynaklar elde etme" süreçlerinin ana bileşenini temsil etmektedir (Štrbac 2011, 57). Lizbon Stratejisi'nin hedeflerini gerçekleştirmek için (bilgiye dayalı rekabetçi bir toplum yaratmak), uluslararasılaşma dışarıya doğru (Bologna'dan dünyaya) yönlendirilmeli; dünyanın diğer yerlerine yayılmalıdır. Bu süreci, dış uluslararasılaşma olarak adlandırırız (Zgaga 2004). İkincisi, son yirmi yılda uluslararasılaşma önemli ölçüde değişime uğramıştır ve bu değişim eğiliminin devam edeceği tahmin edilmektedir; (Altbach and Teichler 2001, 22); (Olcott 2009, 99). Peki değişen nedir? Mevcut eğilim, eğitimin ulusal sınırları aşacak şekilde artırılmasıdır. Bu konu, uluslararasılaşmanın ana meselelerinden biri ve yüksek öğretimin de önemi gittikçe artan bir özelliği olmuştur (Knight 2008, 95). Sonuç olarak, sayısı artan yeni sağlayıcılar, yeni eğitim verme yöntemleri, programlar ve vasıflar ile yüksek öğretim kurumları arasında değişen bir doğa ve işbirliği ile karşılaşılıyor (Chapman ve Sakamoto 2011, 265-269).

2.1 Tanımlar

Uluslararasılaşma kavramı, yüksek öğretim dünyasına 1980'lerde girmiştir. Başlangıçta, Amerikan topraklarında uluslararası eğitim olarak tarif edilen bu kavramın araştırılması, daha ileri düzeyde keşfi ve geliştirilmesi yine bu topraklarda artan ilgiyle mümkün oldu. Amerikalı yazarlar, uluslararasılaşmayı faaliyetleri, yönlendirmeleri ve yetkinlikleri açısından tanımlamışlardır.

¹ Bildiğimiz üzere, Avrupa Yüksek Öğretim Sistemi ve bu sistemin uluslararasılaştırılması süreci, antlaşmaların temeli ile açık ve rekabetçi bir Avrupa Yüksek Öğretim Alanı yaratmak için gerekli olan etkileşimleri temsil eden Bologna Bildirisi sonucu ortaya çıkmıştır (Zgaga 2004, 24). Küreselleşme ve bilgiye dayalı bir ekonomiden kaynaklanan zorluklar da, Avrupa Birliği tarafından Mart 2000'de imzalanan Lizbon Stratejisi'nde "Avrupa Alanı" içerisinde daha geniş bir siyasi bağlamda tanımlanmıştır. Lizbon Stratejisi'nde yeni bir stratejik hedef belirlenmiştir: "daha çok sayıda daha iyi iş imkanları ve artan sosyal uyumla sürdürülebilir ekonomik büyüme kapasitesine sahip, dünyanın en rekabetçi, dinamik ve bilgi temelli ekonomisi olmak" (Commission 2003, 2).

Daha sonra, dünyanın başka yerlerinde, özellikle Avrupa ve Avustralya'da bilimsel çalışmaların ilerlemesiyle, yüksek öğretimde uluslararasılaşma terimi kullanılmaya başlandı ve uluslararasılaşmanın bir süreç olarak algılanması üzerinde duruldu (de Wit 2002, 112-114). Aşağıda, uluslararasılaşma sürecinin çeşitliliğini ve karmaşıklığını kapsayacak şekilde açıklamaya çalışan yenilikçi tanımların belirli özelliklerini sunuyoruz.

Arum ve Van de Water (1992, 202) uluslararası eğitimi, “uluslararası çalışmalar, uluslararası değişim programları ve teknik işbirliğiyle örtüşen bir dizi faaliyet, program ve hizmet” şeklinde tanımlamışlardır (Arum ve Van de Water 1992, 202). Bu tanım, eğitim, araştırma, işbirliği programları, uluslararası müfredatlar ve uluslararası teknik destek gibi konularda eğitimcilerin ve öğrencilerin uluslararası alanda hareketliliğini ve çeşitli yönlerini de kapsar (de Wit 2002, 111-112).

Jane Knight'ın (2005, 11) 1994 yılında uluslararasılaşma kavramını kurumsal düzeyde “kurumun öğrenme, araştırma ve hizmet faaliyetlerinin uluslararası ve kültürel boyutlarını entegre etme süreci” olarak tarif ettiği işleyiş tanımı daha çok kabul görmüştür. Uluslararasılaşma, entegre edilmesi ve sürdürülebilir hale getirilmesi gereken bir dizi bireysel faaliyet değil, bir süreç olarak tanımlanmıştır (Knight 2008, 20). Van der Wende'nin (1997, 19) de belirttiği üzere, bu tanımın daha kapsamlı bir uluslararasılaşma sürecini içermesi gerekiyor, fakat bu bağlamda tanımın dezavantajı iki açıdan değerlendirilebilir. Birincisi, bu tanım sadece kurumsal düzeye özgü yaklaşımları vurgular. Ayrıca, süreç içerisinde aslında güçlü olan devletin rolünü kapsamaz ve bu sebeple, devletin tanımdan “hariç tutulması” temel bir hata olarak değerlendirilmelidir. İkincisi ise, daha geniş hedeflerin tanımdan hariç tutulmasına ilişkindir. Bu anlamda, uluslararasılaşma bu tanımla sınırlı kalmış olur.

Van der Wende (1997, 19) uluslararasılaşma kavramını, “şirketler, ekonomiler ve emek piyasalarının küreselleşmesiyle ilişkilendirilen talep ve zorluklara daha iyi yanıt verebilir hale gelmek için yüksek öğretimin ortaya koyduğu sistematik çabalar” olarak Knight'dan biraz daha geniş biçimde tanımlar. Uluslararasılaşma, ulusal sınırları aşan bir dizi ilgili kültürel, siyasi, ekonomik ve teknolojik süreçler olarak görülmektedir. Bu tanım, yüksek öğretim ve çevre arasındaki ilişkiye vurgu yapar. Uluslararası faaliyetler ise, küreselleşmeye yanıt olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım, uluslararasılaşmanın kurumsal olarak ele alınmasının ötesine geçer ve yüksek öğretimde ulusal hükümet reformlarının rolünün önemini vurgular (Vand der Wende 1997, 19). Öte yandan, Knight'ın (2005, 12) da belirttiği üzere, bu tanım uluslararasılaşmanın faaliyet gösterdiği sektörü, hedeflerini ve görevlerini açıkça ortaya koymaz (Knight 2005, 12).

Gornitzka, Gulbrandsen ve Trondal (2003, 24) “uluslararasılaşma, daha uluslararası hale gelme şeklide tanımlanabilir” savını ortaya koymuşlardır. Bu görüşün merkezinde, devletin varlığı yer almaktadır. Araştırma, yenilik ve yüksek öğretimde uluslararasılaşmanın anlamı; ulus devletlerin sınırlarının giderek aşılması ve ulusal sınırların faaliyet akışları, araştırmalar, öğrenciler, üniversiteler, araştırma enstitüleri ile

işletmeler için daha önemsiz hale gelmesidir (Gornitzka Gulbrandsen ve Trondal 2003, 24).

Knight, hızlı değişimlere bağlı olarak, uluslararasılaşma olgusunun yeniden tanımlanması gereğini ortaya koyar. 2003'te, farklı amaçlar için uygulanabilecek ve paydaşlara bağlı olarak farklı etkiler yaratabilecek bir evrensel olguyu tarif eden tarafsız bir tanım ortaya atmıştır (Knight 2005; 13). Knight, uluslararasılaşmanın, "uluslararası, kültürlerarası ya da küresel boyutların, yüksek öğretim kuruluşlarının hedefleri, faaliyetleri ve hizmetleriyle ulusal, sektörel ve kurumsal seviyede entegre edilmesi süreci" olarak tanımlanabileceğini söylemiştir (Knight 2003, 2). Bu tanım, kurumsal, sektörel ve ulusal düzeyde en yaygın olarak kullanılan tanımlardan bir tanesi olmuştur (de Wit 2011, 39).

Enders, uluslararasılaşma kavramının "ülkeler arasında daha iyi işbirliği yaratma yöntemleri/süreçleri ve dolayısıyla devlet sınırları içerisinde gerçekleştirilen faaliyetler" olarak anlamaktadır. Bu sebeple, burada ortak işbirliği ve gözleme dayalı stratejik uluslararası ilişkiler inşa etme üzerine vurgu yapılmaktadır (Enders 2004, 367).

Frölich (2006, 405-406), uluslararasılaşmayı sınır aşırı ilişkiler olarak tanımlamaktadır. Dahası, uluslararasılaşmanın dönüşümünü üç farklı analitik düzeyde tanımlar. İlk olarak, araştırma kuruluşları ve yüksek öğretim kurumlarının faaliyet gösterdiği değişen çevre ve şartları tanımladığı bir makro değişimden bahseder. İkinci olarak, yüksek öğretim kurumlarının faaliyetlerine uluslararası boyut getirme girişimlerini tanımladığı orta değişimden bahseder. Üçüncü olarak ise, uluslararasılaşma, uluslararası işbirliği, yayınlar ve öğrenci hareketliliğine tekabül eden mikro olgudan bahseder.

Tanım ve görüşlerin değişkenliği, uluslararasılaşma sürecinin karmaşıklığını göstermekte ve bu sürecin anlaşılması, genellikle ilgili diğer olgu ve yüksek öğretimde çeşitli paydaşların farklı görüşlerinin öncelikli olarak anlaşılmasına bağlıdır. Gözlemleyebileceğimiz gibi, tüm öğeleri kapsayan evrensel bir tanım yoktur. Öte yandan, de Wit (2002, 14) bunun sebeplerini temel olarak şu şekilde ortaya koymuştur: a) çok yakın zamana kadar uluslararasılaşma tanımı ve uygulaması Amerikan yazarların egemenliğindeydi, b) yüksek öğretimin uluslararasılaşması, göreceli olarak genç bir araştırma alanıdır ve c) insanlar uluslararasılaşma kavramını kendi amaçlarına uyacak şekilde kullanmaya başlamışlardır. Kapsayıcı bir tanım olmamasına rağmen, literatür incelemeleri, en çok kullanılan tanımın 2003'te Jane Knight tarafından "en son" yapılan tanım olduğunu göstermekte ve bu çalışmada da kullanacağımız tanım budur (Knight 2003, 2).

2.2 Görüşler/yaklaşımlar

Uluslararasılaşma anlayışı; kavramın karmaşıklığının ve zenginliğinin göstergesi olan temel tartışmalardan, farklı kültürlerden ve geleneklerden gelmektedir (Qiang 2003, 249). Uluslararasılaşma, sadece özel tanımlar bağlamında değil, uygulamasında elde edilen başarılar bağlamında da farklı anlaşılabilir. Farklı tanımlar, kavramın yüksek öğretimde rolü ve boyutuna ilişkin farklı yaklaşım ve yönleri yansıtmaktadır (De Wit 2002, 116). Bu bakımdan, Knight ve de Wit (1995, 16-17), uluslararasılaşmayı anlayabileceğimiz dört genel bakış açısı tanımlar: faaliyet, yeterlilikler, değer ve inançlar sistemi ve süreç. Uluslararasılaşmanın dört genel özelliğine göre, tanımların ve yazarlarının sınıflandırılması, aşağıdaki tabloda verilmiştir (Delgado-Márquez, Hurtado-Torres ve Bondar, 2011, 270).

Tablo: Uluslararasılaşma kavramının dört genel özelliğine göre tanımları ve yazarlarının sınıflandırması

Yaklaşım	Yazarlar
<i>Faaliyet yaklaşımı</i>	Harari (1992) Klasek (1992) Arum ve Van de Water (1992) Mestenhauser (1998) Green ve Olson (2003) Javalgi et al. (2003) Powell (2004)Green ve Shoenberg (2006)
<i>Yeterlilik yaklaşımı</i>	Soderqvist (2002) Van der Wende (2007) Ayoubi ve Masoud (2007) McGowan & Potter (2008) Elkin et al. (2008) Lipsett (2009)
<i>Değer ve inançlar sistemi yaklaşımı</i>	Pickert ve Turlington (1992) Hanson ve Meyerson (1995)
<i>Süreç yaklaşımı</i>	Knight (1994) Schoorman (1999) De Wit (2002) Olson et al. (2001)

Kaynak: Delgado-Márquez, Hurtado-Torres, Bondar (2011, 270).

Faaliyet yaklaşımında uluslararasılaşma kavramı; öğrenci ve öğretmenlerin değişim programlarıyla başka ülkelere gönderilmesi, teknik yardım, uluslararası öğrenciler, ortak programlar, çeşitli kurumlar arası anlaşmalar, projeler, alan kampüsleri gibi uygulanabilecek faaliyetler bağlamında tarif edilir (Knight 2005, 30-31). En geleneksel uluslararasılaşma anlayışı budur (Knight ve de Wit 1995 16-17; De Wit 2002, 116). İnanç ve değerler sistemi yaklaşımı ise, kültür ve uluslararası/kültürlerarası teşebbüslerin tasarlanması üzerine durmaktadır (Knight ve de Wit 1995, 17). De Wit'in (2002, 117) de bahsettiği gibi, bu grup, uluslararasılaşma yoluyla neler başarılabilirliği açısından bu kavramı tanımlayan daha geniş bir motif yaklaşım bağlamında değerlendirilmesi gereken ayrı ve çok dar bir yaklaşımdır (De Wit 2002, 117).

Yeterlilik yaklaşımı, uluslararasılaşma bağlamını öğrenci ve öğretmenlerin yeni bilgiler, yetkinlikler, davranış biçimleri ve değerler geliştirmesi olarak ele alır. Bu yaklaşımın odak noktası; akademik faaliyetler veya örgütsel konular değil, insan boyutudur (Knight ve de Wit, 1995 16-17; De Wit 2002,117).

Son olarak, süreç yaklaşımı; uluslararası/kültürlerarası boyutun, farklı türde faaliyetler, politikalar ve süreçler kombinasyonu aracılığıyla entegrasyonuna odaklanmaktadır. Bu sebeple, uluslararasılaşma, yüksek öğretim kurumlarının temel faaliyetlerine uluslararası boyutun entegre edilmesi sürecidir (Knight ve de Wit 1995, 16-17).

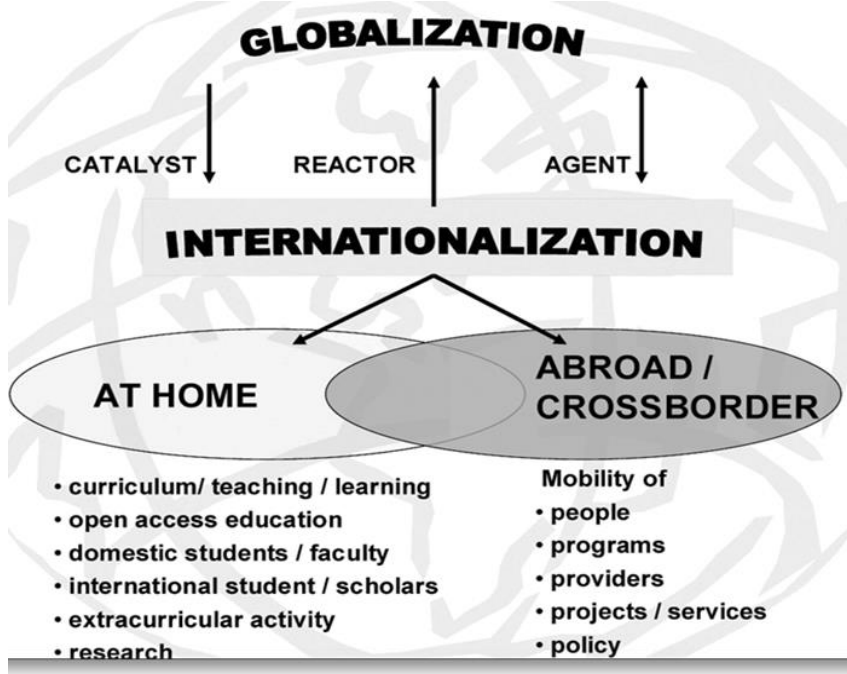
Buna rağmen, Knight (2005, 30-31) daha sonra bu yaklaşımları değiştirecektir. İlk olarak, yeterlilik yaklaşımının ismini, sonuç yaklaşımı olarak değiştirmiştir. Burada uluslararasılaşma; öğrenci yetkinlikleri, artan uluslararası tanınma ve uluslararası anlaşmalar, ortaklıklar ve projeler gibi arzu edilen sonuçlar açısından geniş bir kapsamda tanımlanmıştır. Dahası, Knight iki yeni yaklaşım ortaya koymuştur: yurt içi ve sınır ötesi eğitimde uluslararasılaşma. İlki, yurtiçi kurumlarda uluslararası/kültürlerarası anlayışı artıracak ve destekleyecek bir kültür ve ortam yaratmaya odaklanmaktadır. İkinci yaklaşım, farklı yöntemlerle (yüz yüze eğitim, uzaktan eğitim ve e-eğitim) ve çeşitli hareketlilik biçimleriyle (marka kullanım hakkı, eşleştirme programları, şube kampüsleri vb.) uygulanabilecek yurtdışı eğitimde uluslararasılaştırma olarak anlaşılmaktadır.

Roger'ın (2014, 4) da belirttiği gibi, ulusal politikalar, yüksek öğretimin uluslararasılaşması ve uygulaması anlayışını güçlü bir biçimde etkilemektedir. Bu sebeple, konunun çeşitli boyutlarına birden çok düzeyde (küresel, bölgesel ve ulusal) ve aynı zamanda küreselleşme ve bölgeselleşme süreçleri açısından da kapsamlı bir biçimde yaklaşılması gerekmektedir.

2.3 Yurt içi ve sınır aşırı yaklaşımlarla uluslararasılaşma

Knight'ın yaptığı uluslararasılaşma tanımına göre, iki temel kavram ayrımı yapabiliriz: yurt içi ve sınır aşırı eğitimde uluslararasılaşma. Uluslararasılaşma, yüksek öğretim faaliyetlerinin tüm yönlerinin uluslararası boyutlarını kapsar. Bu bağlamda, uluslararasılaşma iki temel faktörden oluşan karmaşık bir süreçtir: yurt içi ve yurt dışı eğitimin uluslararasılaştırılması (bakınız aşağıdaki Şekil). Yurt içinde uluslararasılaşma, aynı zamanda kampüs ortamına dayalı uluslararasılaşma olarak anılmakta ve kampüs ortamına uluslararası ve kültürlerarası boyut kazandıracak bir yaklaşım entegre edilmesi için farklı faaliyetler, stratejiler ve yaklaşımları içermektedir (Altbach, Reisberg ve Rumbley 2009, 24). Bunlar, ulusal sınırları geçmeyen faaliyetlerdir. Yurt içinde uluslararasılaşma, sınır aşırı eğitime yapılan mevcut vurguya doğrudan bir yanıt olmalı ve uluslararası/kültürlerarası eğitimin gelişmesinde önemli bir adımı temsil etmelidir (Knight 2005; 11). Sınır aşırı eğitim, “insanlar, programlar, sağlayıcılar, bilgi, fikirler, projeler, müfredat ve hizmetlerin ulusal sınırların dışına çıkması” olarak tanımlanmaktadır (Knight 2008, 98; Knight 2011, 19). Uluslararasılaşmanın bu iki boyutu, kuramsal bağlamda ayırt edilebilir. Aksi takdirde, ayrı olarak ele alınamazlar. Uluslararasılaşmanın hedeflerini gerçekleştirebileceğimiz farklı faaliyet dizgelerinden oluşmalarına karşın, bu iki boyut uygulamada oldukça yakın bir biçimde bağlantılıdır. Sınır aşırı eğitim, yurt içinde ve dışında uluslararasılaşma için önemli göstergelere sahip olabilir (Knight 2005; 27).

Şekil: Yurt içinde ve sınır aşırı eğitimde uluslararasılaşma



Kaynak: Knight (2012, 2).

2.4 Uluslararasılaşmanın gerekçeleri

“Uluslararasılaşmayı tetikleyen gerekçeler geleneksel olarak dört grupta sunulmaktadır: sosyal/kültürel, siyasi, akademik ve ekonomik (bakınız tabloda sol sütun)” (Knight 2004, 21). Siyasi gerekçeler özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası, Soğuk Savaş ve ulusal güvenliğin büyük önem kazandığı 9.11.2001 döneminde geçerliydi. Ekonomik gerekçeler mevcut küreselleşme ortamında tipik olarak ortaya çıkar ve ekonomik büyüme ve rekabet kabiliyeti, emek piyasası, artan yüksek öğretim talepleri gibi faktörleri içerir (de Wit 2002, 83-99). Üçüncü grup; öğrenci, okutman ve araştırmacıların kültürlerarası yetkinlik ve anlayış geliştirmeleriyle yakından ilgisi olan ve yüksek öğretimde bireysel paydaşların uluslararasılaştırılmasının önemini vurgulayan sosyal ve kültürel gerekçelerdir. Son grup olan akademik gerekçeler ise, araştırma ve eğitimde uluslararası ve kültürlerarası boyutun geliştirilmesi, akademik ufku genişletme, kurum geliştirme, profil ve statülerin güçlendirilmesi ile kalite ve uluslararası akademik standartların geliştirilmesini temsil etmektedir (de Wit 2002, 83-99).

Tablo: Uluslararasılaşmayı tetikleyen gerekçeler

Gerekçeler	Mevcut gerekçeler	Artan Önem
Sosyal/kültürel	Ulusal kültürel kimlik Kültürlerarası anlayış Vatandaşlık gelişimi Sosyal ve topluluk gelişimi	Ulusal Seviye İnsan kaynakları gelişimi Stratejik işbirlikleri Gelir yaratma/ticari iş
Siyasi	Dış politika Milli güvenlik Teknik yardım Barış ve karşılıklı anlayış Milli kimlik Bölgesel kimlik	Uluslaşma/kurum geliştirme Sosyal/kültürel gelişim ve karşılıklı anlayış
Ekonomik	Ekonomik büyüme ve rekabet gücü Emek piyasası Mali teşvikler	Kurumsal Seviye Uluslararası markalaşma ve profil Kalite geliştirme/uluslararası standartlar Gelir yaratma
Akademik	Akademik ufukların gelişmesi Kurum geliştirme Profil ve statü Kalite artırma Uluslararası akademik standartlar Araştırma ve eğitimde uluslararası boyut	Öğrenci ve eğitimci gelişimi Stratejik işbirlikleri Bilgi üretimi

Kaynak: Knight (2008, 25).

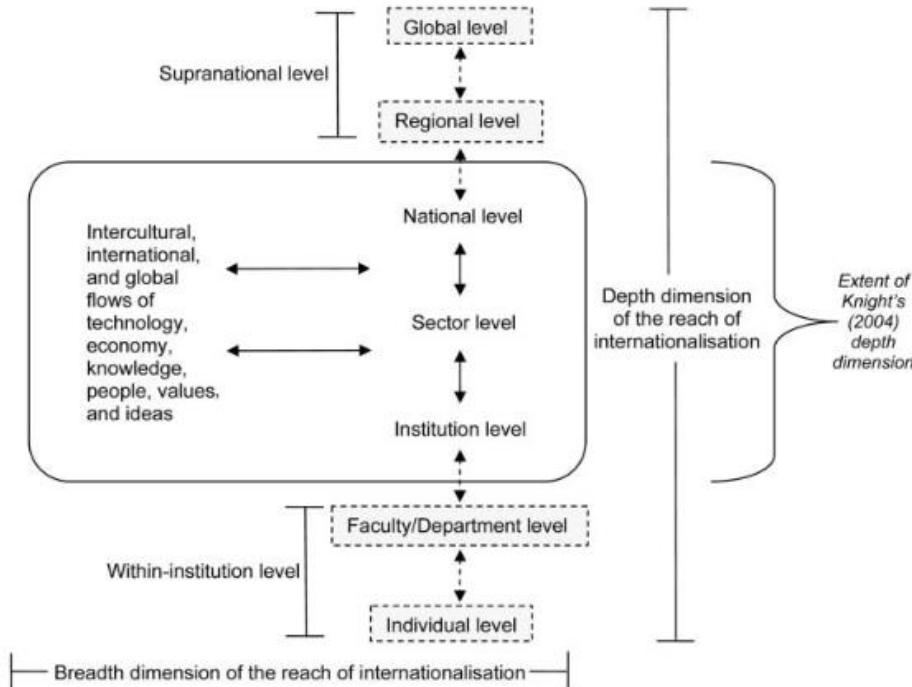
Gerekçeler hangi amaca hizmet ettiklerine bağlı olarak değişkenlik gösterebileceğinden, Knight (2008, 25) geleneksel gerekçeleri kurumsal ve ulusal düzeylerde (bakınız tabloda sağ sütun) de sınıflandırmıştır: yüksek öğretim sistemi için bireysel bir yüksek öğretim kurumu, hükümet veya diğer ulusal paydaşlar. Buna

rağmen, ulusal ve kurumsal düzeylerde uluslararasılaşma gerekçelerinin uygun olması esastır. Uluslararasılaşmanın gerekçeleri, politikaları beklenen sonuçları ve başarıları açısından bu iki düzey arasında sürekli değışim, tutarsızlık, uyumsuzluk ortaya çıkabilir.

3 ULUSLARARASILAŞMANIN DÜZEYLERİ

Uluslararasılaşma, genel olarak “aşağıdan yukarıya” ve “yukarıdan aşağıya” şeklinde iki temel yöne ayrılabilir bir süreçtir. “Aşağıdan yukarıya” yönünde, uluslararasılaşma süreci kuruluşlardan ulusal düzeye yöneliktir. “Yukarıdan aşağıya” yönünde, süreç tam tersi şekilde ulus devletten kurumlara yöneliktir. - Uluslararasılaşma süreci sadece farklı yönler içerisinde değıl, farklı düzeylerde de yer aldığı için, bu iki temel yönelim uygulamada karşımıza sıklıkla iç içe teorik kavramlar olarak çıkar (Knight 2004a). Buna ek olarak, uluslararasılaşma, kurumsal (fakülte ve akademik kadro), sektörel, bölgesel ve küresel düzeylerde yer alabilen bir süreçtir (Sanderson 2007, 279–280). Böyle karmaşık bir yapının sonuçlarını anlamak için, hem “aşağıdan yukarıya” hem de “yukarıdan aşağıya” politikaların ve farklı düzeylerde uygulama bağamlarının tüm yönlerini anlamak şarttır (Sanderson 2007, 279-280).

Şekil: Uluslararasılaşmanın Ulaştığı Boyutlar



Kaynak: (Sanderson 2007, 280).

4 KURUMSAL DÜZEYDE ULUSLARARASILAŞMA

4.1 Kurumsal Veri Yönetimi ve Yüksek Öğretimde Veriye Dayalı Karar Alma Süreçleri

Yanosky'yi (2009, 12) takiben, yüksek öğretimde Kurumsal Veri Yönetimi; “akademik ve ticari gereksinimlerin karşılanması amacıyla, yüksek öğretim kurumlarının etkin dijital bilgi varlıklarının toplanması, korunması ve kullanılmasını sağlayacak politika ve uygulamalar geliştirmek anlamına gelmektedir.” Son zamanlarda, yüksek öğretim kurumları, değişen çevre koşullarında akademik ve ticari işlevleri her gün daha çok karmaşıklaşan kuruluşlar haline geldikleri için, veri yönetimi hayati öneme sahiptir. Yanosky (2009, 7), veri yönetiminin beş özelliğini tanımlar: veri bütünlüğü ve kalite, analitik, veri yönetimi ve güvenliği, içerik ve kayıt yönetimi ve son olarak araştırma verilerinin yönetimi. Öte yandan, yüksek öğretim kurumlarının veri yönetimine odaklanması yeterli değildir; aynı zamanda veriye dayalı karar alma süreçleri kültürü oluşturmaları gerekmektedir (bakınız Tablo.)

Tablo: Liderlik faaliyetleri ve veri kullanım tipleri

Liderlik faaliyeti tipi (iç ve dış hedef kitleyle ve bu kitle için)	Verilerin kullanım yöntemleri ve ortaya konan veri türleri
Eğitim ve öğrenme problemlerini (öncelikli olarak iç karar alma grubunun) teşhis etme ve açıklama.	Öğrenci eğitiminin, sistemin en tepesindeki kapsamlı beklentilerle uyumlu olup olmadığını veya ne derece uyumlu olduğunu araştırma; liderler, belirli içerik alanlarında öğrenci eğitiminin bir ölçüğünü yansıtacak bilgi arar.
Alternatif eylem planlarına ağırlık verme (öncelikli olarak iç).	Liderler, mevcut program veya müfredat yaklaşımlarını değerlendirmek ve (bilgi sahibi oldukları alanlarda) alternatif programlarla karşılaştırma yaparak mevcut program veya müfredatın potansiyelini değerlendirmek için veri kullanır.
Seçilmiş eylem planlarını doğrulama (öncelikli olarak dış).	Veriler (örneğin, öğrenci nitelikleri, eğitim sonuçları, karşılaştırmalı program faydaları, okul kapatma kararlarına ilişkin veriler), temelinde seçilebilecek veya seçilemeyecek program veya eylem planları için “mücbir bir çalışma” gerçekleştirmek üzere, veriler seçilerek kullanılmaktadır.
Dış bilgi gereksinimlerine uyum gösterme (dış).	Liderler; dış temsilcilikler, yetkililer ya da fon sağlayan gruplar tarafından talep edilen bilgileri dikkatle sağlar; örneğin, farklı öğrenci gruplarının aldıkları hizmetlerin tanımlanması, bu hizmetlerin değerlendirilmesi.
Günlük uygulamalar hakkında bilgi verme (iç).	İdareci ve öğretmenler, günlük uygulamalara rehberlik etmek için veri kullanır. Veriler genelde gayri resmi, zamanla öğrenilmiş, anında yorumlanabilecek ve uygulayan kişiler tarafından eğitim ve öğrenme süreçlerinin iyileştirilmesi için kullanılabilir formdadır.

Anlam, kültür ve motivasyon yönetimi (iç).	Veriler, liderlere eğitimci kadrosuna, kuruluşun neleri başardığını, insanların işleri hakkında ne düşündüklerini ve profesyonel eğitim ihtiyaçlarının neler olduğunu göstererek profesyonel işyerinin kültürel özelliklerini ve rehberliği anlamlarına yardımcı olmaktadır.
--	--

Kaynak: Verbiest ve Mahieu 2013, 22.

Marsh, Pane ve Hamilton'a (2006, 1) göre, "eğitimde veriye dayalı karar alma; eğitmen, müdür ve idarecilerin; öğrenci ve okulların başarılarını artırmak için çeşitli karar alma süreçlerine rehberlik ederek girdi, süreç, sonuç ve memnuniyet verileri dahil çeşitli veri tiplerini sistematik olarak toplama ve analiz etmeleri anlamına gelmektedir." Yüksek öğretim kurumları, farklı zorluklara yanıt verebilmeli ve sonuçlar ortaya çıkmadan önce harekete geçebilmelidir. Örneğin, "bir öğrencinin okuldan ayrılmadan önce veya kaç tane öğrencinin belirli bir dersi alacağını veya o derse geçeceğini bilerek kesin kaynak ayırma" (Luan 2002, 3). Yanosky'nin (2009, 8) araştırmasında vardığı sonuca göre, "veri kalitesinin sönük olduğu, daha iyi kurumsal sonuçlar elde etmek için kurumsal bilgi elde etme konusunda çok az çaba sarf edildiği ve yönetilecek çok fazla veri olmasına karşın, kurumların şu anda ellerindeki verileri tam olarak değerlendiremedikleri konusunda çoğu katılımcı oldukça açıktı." Karar almada kullanılacak verileri etkileyen faktörler (Marsh, Pane, ve Hamilton 2006, 8-9):

- Veri erişimi;
- Veri kalitesi (gerçek veya algılanan);
- Veri kullanma motivasyonu;
- Verinin zamanlılığı;
- Kadro kapasitesi ve desteği;
- Müfredat denetleme baskıları;
- Zaman yetersizliği;
- Örgütsel kültür ve liderlik;
- Devlet sorumluluğunun geçmişi

4.2 Uluslararasılaşmayı neden yönetelim?

Yüksek öğretim çevresi, son on yılda oldukça yoğun değişimler geçirmiş ve arka planda olan geleneksel yüksek öğretim kurumları modelinden önemli ölçüde farklılık göstermeye başlamıştır. Bu değişimler, piyasanın giderek daha rekabetçi hale gelmesine yol açarak, öğrenci ve finansal kaynaklar açısından ilerici bir "mücadeleye" sebep oluyor. Hem yüksek öğretim kurumları hem de ülkeler bu rekabete katılırken, ortam da her gün daha rekabetçi bir hale geliyor. Bu değişimlerle ilgili olarak güç kullanmanın sebepleri ve sınırlarıyla ilgili pek çok farklı tartışma ve ikilem olmasına karşın, geleneksel yüksek öğretimin uluslararasılaşması anlayışı da değişmektedir. Buna ek olarak, geleneksel eğitim sistemi yönetim ve kurumsal yönetim metotları artık uygun değil. Uygulama açısından gerçek uluslararasılaştırma süreci kurumlarca

yürütüldüğü için (Knight 2004), uluslararasılaşmayı ulusal düzeyde yönetmek her zamankinden daha büyük öneme sahip gibi görünüyor. “Dünya çapında birçok ülkede, eğitim kurumlarının yönetimlerini doğrudan etkileyen yönetim sistemlerinde reformlar yapılmıştır. Bilgi ihtiyacını ve dolayısıyla gösterge sistemine olan talepleri etkileyen önemli trendler aşağıdaki gibidir:” (Martin, Sauvageot, and Tchatchoua 2011, 17-18):

- Serbestleşme
- Kurum misyonlarının ayrışması
- Stratejik planlamanın önemi
- İzleme performansının artan önemi
- Piyasanın artan rolü
- Sınıflandırmanın ortaya çıkışı

Uluslararasılaşma; yüksek öğretim kurumları ve paydaşları ile daha geniş topluluklara birçok olumlu fayda ve yeni fırsatlar sunabilir (Hénard, Diamond, and Roseveare 2012, 40). Buna rağmen, liderlik ve yönetim süreçleri uluslararası bağlamda daha karmaşık olduğu için, uluslararasılaşmanın artmasına yönelik gerçekleşen değişiklikler, yüksek öğretim kurumlarında etkili yönetim ve liderlik üzerine bilgi sahibi olunması gereğini ortaya çıkarmıştır (HEIGLO 2005, 11). Buna ek olarak, uluslararasılaşmanın yönetilmesi konusuna gelindiğinde, kurumlar çeşitli zorluklarla karşılaşabilir. Hénard, Diamond ve Roseveare’in (2012, 40) de işaret ettiği gibi, kurumlar, uluslararasılaşmayı dört ana alan üzerinden yönetebilir:

- çevreyi anlama
- stratejik bir yaklaşım geliştirme
- uygulamaları optimize etme
- izleme ve değerlendirme

4.3 Uluslararasılaşma ve verilerin değerlendirilmesi neden önemlidir?

Uluslararasılaşma, artık kendi başına bir hedef olarak değil, daha çok uzmanlık ve araştırmaların kalitesini artırma, yoksullukla mücadele ya da dünyadan haberdar olma ve yetkin mezunlar verme gibi amaçlara ulaşmak için kullanılan bir araç olarak algılanmaktadır. Buna göre, kurumların sadece uluslararasılaşma faaliyetlerinin miktarını değil, aynı zamanda bu faaliyetlerin genel kurumsal hedeflere katkısını da değerlendirmeleri gerekmektedir (Green 2012, 4). Bu amaçları yerine getirebilmek için, uluslararasılaşmayı “bir kurumun uluslararasılaşma stratejisinin veya bileşenlerinin etkinliğini değerlendirebilmek, diğer kurumlarla karşılaştırmasını yapmak ve uluslararasılaştırma program ve uygulamalarını geliştirmek için genel kurumsal performansının bir bileşeni” olarak değerlendirmeliyiz (Green 2012, 4). Ölçme/değerlendirme konusundan bahsederken, aşağıdaki ilgili soruların irdelenmesi gerekmektedir (de Wit 2009, 3):

- Faaliyetlerimizi nasıl ölçeriz?
- Neleri ölçeriz?

- Değerlendirme için hangi göstergeleri kullanırız?
- Süreç veya faaliyetleri değerlendirir miyiz?
- Değerlendirmelerimizi kendi süreç ve faaliyetlerimizin kalitesini artırma amacıyla mı yaparız; yoksa uluslararasılaşmanın katkılarını, yüksek öğretimin genel kalitesini artırmak için mi değerlendiririz?
- Ölçüm için nicel ve/veya nitel bir yaklaşım kullanıyor muyuz?
- Gerçekleşen ölçüm veya planlanan ölçüm, göstergeler, karşılaştırma, en iyi uygulamalar, kalite değerlendirmeleri, akreditasyon, belgelendirme, denetleme veya sınıflandırmalar arasından hangi araçları kullanıyoruz?
- Girdi, çıktı veya sonuçlara odaklanıyor muyuz?

Green'in (2012, 4) de vurguladığı üzere, "gelişim, her türlü ölçümün temel tetikleyicisi olmalıdır." Öyleyse, süreç aşağıdakiler kapsar:

- amaçların açıkça belirtilmesi,
- üzerinde anlaşılan göstergelerin dikkatlice seçimi
- ilgili grubun seçiminde hassas yaklaşım
- yönetilebilir sayıda ölçekler
- bir uluslararasılaşma planı geliştirme
- çalışmanın, bilgiye dayalı eyleme taban oluşturacak faydalı bilgiler sağlayacağına dair ortak anlayış.

Bu faaliyetlere yaklaşırken, her bir yüksek öğretim kurulunu bir kurum, disiplin, geliştirilen program türü olarak özelliklerini göz önünde bulundurmamız gerekiyor. Bir ölçek ve gösterge listesi seçme ve geliştirme esnasında ayrıca dikkat gösterilmelidir (De Wit 2010, 18).

5 ULUSLARARASILAŞMA ARAÇLARI VE GÖSTERGELERİ

Martin, Sauvageot, ve Tchatchoua'nın (2011, 28) belirttiği gibi, "göstergeler, temel bir gerçekliğin 'kısa yolları', 'kısaltmaları' ya da 'ikameleri' olarak tanımlanabilir (Martin, Sauvageot, and Tchatchoua 2011, 28) ve:

- yüzde, kur, oran ve indeks gibi istatistiksel araçlar kullanılarak ham veriyle hesaplanır,
- belli bir zamanda var olan ve çeşitli sistemlerde eğitim sisteminin statüsünü tanımlayan koşulların profilini veya 'anlık fotoğrafını' ortaya koyar,
- yargılamaksızın gerçekliğin bazı yönlerini daha iyi kavrama fırsatı verir,
- bir eğitim sisteminin paydaşlarına, performans veya davranış sergileyecekleri bir araç sağlar.

Brandenburg ve Federkeil (2007, 8), "göstergeleri; girdi göstergeleri ve çıktı göstergeleri" olarak ayırmayı önerir.

Girdi göstergeleri olarak, bulgu (kadro yapısı, müfredat soruları, kaynak ayırma) yaratmaya katkı sağlayacak göstergeleri göz önünde bulunduruyoruz; çıktı göstergeleri ise mezunlar ve araştırma bulguları gibi akademik süreçlerin sonunda elde edilen bulguları ölçer (Brandenburg and Federkeil 2007, 8). Son on yılda, Avrupa Birliği'nde uluslararasılaşma haritası ve profili çıkarma konularında oldukça fazla araştırma ve çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmalar; ulus devletler, Avrupa kuruluşları (EUA/Avrupa Üniversiteler Birliği, EAIE/Avrupa Uluslararası Eğitim Birliği ve EFQM/ Avrupa Kalite Yönetimi Vakfı) ve genel olarak Avrupa Birliği tarafından uygulanmıştır. Nuffic² tarafından yapılan ön inceleme, yüksek öğretimde uluslararasılaşmayı ölçmek için birçok farklı araç bulabileceğimizi göstermektedir.

Yüksek öğretimde uluslararasılaşmayı ölçme ve değerlendirme için kullanılan mevcut araçları gösteren tabloyu aşağıda görebilirsiniz (Nuffic).

² Yüksek öğretim kurumlarının uluslararasılaşma düzeyini ölçme ve değerlendirme için kullanılan mevcut araçlara ([buradan](#)) ulaşabilirsiniz. (Nuffic).

Tablo: Yüksek öğretimde uluslararasılaşmayı ölçme ve değerlendirmek için kullanılan mevcut araçları gösteren tablo

Araç	Organizasyon	Ülke	Araçın amacı	Düzye	Bilgi türü	Veri toplama türü	Amaç
Wie Misst man Internationalität und Internationalisierung von Hochschulen?	CHE	Almanya	İç kullanım ve gelecekte muhtemel derece	Yüksek Öğretim Kurumu	Kantitatif	Öz değerlendirme	Uluslararasılaşma
Haritalama Uluslararasılaşma (MINT)	Nuffic	Hollanda	İç kullanım	Yüksek Öğretim Kurumu ve program düzeyi	Kantitatif ve kalitatif	Öz değerlendirme	Uluslararasılaşma
İsviçre'de Yüksek Öğretimin Uluslararasılaşması	İsveç Ulusal Yüksek Öğretim Kurulu	İsveç	Değerlendirme, en iyi uygulamalar ve derece	Yüksek Öğretim Kurumu	Kalitatif	Öz değerlendirme & Ziyaret	
Yüksek Öğretimde Uluslararasılaşma: Amaç ve Hedefler	IDP Eğitim	Avustralya	Kamu bilgilendirme ve karşılaştırma	Yüksek Öğretim Kurumu	Belirli kapalı uçlu sorularla kantitatif	Öz değerlendirme	Uluslararasılaşma
Yeni Zelanda'da Uluslararasılaşma Üçüncü Derece Eğitim Kurumları	Yeni Zelanda Eğitim Bakanlığı	Yeni Zelanda	Hükümet ve Yüksek Öğretim Kurumlarını bilgilendirme	Yüksek Öğretim Kurumu	Kantitatif ve kalitatif	Öz değerlendirme, Bakanlık veri tabanının analizi, paydaşlara danışma vb.	Uluslararasılaşma
İlerleme ve Vaatler	Kanada Üniversiteleri ve Kolejleri Birliği (AUCC)	Kanada	Kamu bilgilendirme	Yüksek Öğretim Kurumu	Kantitatif	Öz değerlendirme	
Üniversitelerin Uluslararasılaşmasını Değerlendirme Kriterlerini Değerlendirecek bir Çalışma	Osaka Üniversitesi	Japonya	İç kullanım ve üçüncü tarafların bilgilendirilmesi	Yüksek Öğretim Kurumu	Kantitatif	Öz değerlendirme, akran incelemesi ve karşılaştırma	Uluslararasılaşma
IQR (Uluslararasılaşma Kalite Değerlendirmesi)	ACA/EUA/IMHE	Uluslararası	karşılaştırma	Yüksek Öğretim Kurumu	Kantitatif ve kalitatif	Öz değerlendirme ve akran incelemesi	
IEP (Kurumsal Değerlendirme Programı)	EUA	Uluslararası	İç kullanım ve karşılaştırma	Yüksek Öğretim Kurumu	Kantitatif ve kalitatif	Öz değerlendirme & Ziyaret	Stratejik Değişim Yönetimi
NIBS Uluslararası Akreditasyon	NIBS	Uluslararası	NIBS tarafından akreditasyon	İşletme Okulu	Kantitatif	Öz değerlendirme & Ziyaret	Uluslararasılaşma
Uluslararasılaşma Anketi	EFMD	Uluslararası	EFMD tarafından yayın	Yüksek Öğretim Kurumu	Belirli kapalı uçlu sorularla kantitatif	Öz değerlendirme	Yüksek Öğretim Kurumu Yönetiminin Uluslararasılaşması

Küresel Anket/ Uluslararasılaşma anketi	Uluslararası Üniversiteler Derneği	Uluslararası	Dış	Yüksek Öğretim Kurumu	Kantitatif ve kalitatif	Öz değerlendirme	
Müfredat uluslararasılaşması	Newcastle Üniversitesi İşletme Okulu	Birleşik Krallık	İç kullanım	program düzeyi	Ucu kapalı sorular	Öz değerlendirme	Müfredatın Uluslararasılaşması
DOMI ve AOPİ çerçeveleri	Nottingham Trent Üniversitesi	Birleşik Krallık	Derece	Program ve Modül	Kantitatif	Öz değerlendirme	Müfredatın Uluslararasılaşması
Avrupa Üniversite Yönetimi Değerlendirme Programı	ESMU	Avrupa	Karşılaştırma	Yüksek Öğretim Kurumu	Kalitatif	Öz değerlendirme	
Üniversitelerin Uluslararasılaşması: a karşılaştırmalı bir vaka çalışması	Leicester Üniversitesi	Birleşik Krallık ve Hong Kong	Karşılaştırma	Yüksek Öğretim Kurumu	Kalitatif	İkincil araştırma ve derinlemesine görüşmeler	
Hareketlilik Projelerinin Kalitesi, Kalite ve Etki Taraması	Ulusal Ajans Leonardo da Vinci Hollanda	Hollanda	Öz değerlendirme	Mesleki Eğitim Kuruluşları			
Norveç Yüksek Öğretimini uluslararasılaşması. Gösterge önerileri. (sadece Norveççe)	SIU	Norveç	Ulusal ajans yayınları	Yüksek Öğretim Kurumu	Kalitatif ve kantitatif		
Profil veri projesi	DAAD	Almanya	Dış değerlendirme	Yüksek Öğretim Kurumu	Kantitatif	Öz değerlendirme ve istatistik ofisi, DAAD ve diğer kurumlardan alınan verilerin ikincil araştırması	
Indicatoren Kwaliteitszorg Internationalisering	Flaman Bolonya uzmanları	Belçika	Öz değerlendirme	Yüksek Öğretim Kurumu	Kalitatif ve kantitatif	Öz değerlendirme	
Amerika Kampüslerinde Uluslararasılaşma Düzeyinin Haritalanması	Amerikan Eğitim Konseyi	Amerika Birleşik Devletleri	Anket	Yüksek Öğretim Kurumu	Kalitatif ve kantitatif	Anket	
Araştırma Üniversitelerinde Uluslararasılaşmanın Ölçülmesi	Amerikan Eğitim Konseyi	Amerika Birleşik Devletleri	Anket	Araştırma üniversiteleri	Kalitatif ve kantitatif	Anket	
Alman Yüksek Öğretim Kurumlarının Uluslararasılaşması	Hochschulrektoren Konferenz	Almanya	Öz değerlendirme & denetleme	Yüksek Öğretim Kurumu	Kalitatif ve kantitatif	Öz değerlendirme , HRK analizi, denetim-çalıştay	Stratejik Yönetim
ACU Değerlendirme Programı	İngiliz Milletler Topluluğu Üniversiteleri Birliği	Uluslararası	Karşılaştırma	Yüksek Öğretim Kurumu			Üniversite çapında uygulanan süreçlerin etkinliği
Uluslararasılaşmada en iyi uygulamaların değerlendirilmesi (ABPI)	NAFSA	Uluslararası					



U-Değerlendirme Kulübü	Forum Euro-Latino Americano di Torino	Uluslararası	Karşılaştırma	Yüksek Öğretim Kurumu			Uluslararasılaşma dahil üniversitelerin temel yönleri
ANECA (EFMD işbirliğiyle)	ANECA (EFMD işbirliğiyle)	İspanya	Karşılaştırma	Uluslararası İlişkiler Ofisler		Öz değerlendirme	Uluslararası ilişkiler
Kontrol Listesi Programı Uluslararasılaşması	Uygulamalı Bilimler Hollanda Üniversitesi	Hollanda	İç	program düzeyi	Kalitatif	Öz değerlendirme	Uluslararasılaşma

Yüksek öğretim kurumlarında uluslararası öğrenciler için sunulan hizmetlerin değerlendirilmesi	UKCOSA	UK	Ulusal düzeyde yayın	Yüksek Öğretim Kurumu	Kantitatif ve kalitatif	Öz değerlendirme	Uluslararası öğrenciler için hizmetler
Kanada Kampüslerinin Uluslararasılaştırılması	Kanada Üniversiteleri ve Kolejleri Birliği (AUCC)	Kanada	Ulusal düzeyde yayın	Yüksek Öğretim Kurumu		Öz değerlendirme	Uluslararasılaşma
Bir MBA programının küresel izdüşümünü ölçme	Rollins Koleji	ABD'de geliştirilmiş ve uluslararası alanda uygulanmaktadır	Dış araştırma, model geliştirme	Okul/fakülte	Kantitatif ve kalitatif	Öz değerlendirme	Uluslararasılaşma/küreselleşme
Yurtdışında Eğitim Kalite Geliştirme Programı (QUIP)	Yurtdışında eğitim Forumu	ABD	Yurtdışında eğitimin geliştirilmesi	kurum	Kalitatif	Öz değerlendirme, akran analizi ve panel değerlendirmesi	Yurtdışında Eğitim
U-Map	CHEPS ve EURASHE	Avrupa	Öz değerlendirme karşılaştırması	Yüksek Öğretim Kurumu		Öz değerlendirme, karşılaştırma	Yüksek Öğretim
IUNE	IUNE Gözlemevi	İspanya	Yüksek Öğretim sisteminin analizi	Yüksek Öğretim Kurumu			Yüksek Öğretim
IMPI	SIU, NUFFIC, ACA, Campus France, Perspektywy ve CHE Consult	Avrupa	Uluslararasılaşmanın haritalaması ve profilinin çıkarılması	Yüksek Öğretim Kurumu		Öz değerlendirme, karşılaştırma	Uluslararasılaşma

Kaynak: Nuffic – yazar tarafından güncellenen bilgi

Aşağıda en çok tanınan üç aracı sunuyoruz. Bunlardan iki tanesi, özel olarak uluslararasılaşma ölçümüne ve göstergelerine odaklanmaktadır; üçüncüsü ise yüksek öğretim kurumlarının farklı işlev ve performanslarını ölçmek üzere geliştirilmiştir.

5.1 IMPI projesi (IMPI/Indicators for Mapping and Profiling Internationalization - Uluslararasılaşma Haritalama ve Profil Çalışmalarında Göstergeler)

IMPI projesi, 2009'da başlamış, Avrupa Birliği tarafından ve altı Avrupalı ortağın (SIU, NUFFIC, ACA, CampusFrance, Perspektywy ve CHE Consult) sponsorluğuyla desteklenmiştir. Projenin temel amacı, yüksek öğretimin uluslararasılaşma düzeyinin haritalanması ve profilinin çıkarılması için göstergeler geliştirmektir (IMPI). Sonuç olarak, kurumların uluslararasılaşma performanslarını ölçebilecekleri göstergelerden oluşan bir araç kutusu elde edildi (bakınız www.impi-project.eu ve www.impi-toolbox.eu).

Araç kutusu; değerlendirme çalışmaları aracılığıyla profil çıkarmak ve öz değerlendirme ile kurumlar arası karşılaştırma yapmak üzere tasarlanmıştır. Ayrıca, bu araç sadece karşılaştırma seçeneği sunmakla kalmaz, aynı zamanda yüksek öğretim kurumlarına kendi bireysel uluslararasılaşma profillerini seçme şansını da vermektedir (IMPI projesi). IMPI'da araç kutusunda belirtilmiş 500 gösterge tanımlanmıştır (buradan erişebilirsiniz)³. Topluluk içseirisinde kabul görebilmek için, göstergeler tüm Avrupa Yüksek Öğretim Kurumlarına uygun olarak geliştirilmiştir. Aynı zamanda, proje kapsamında yüksek uygunluk⁴ derecelerinin önemli ölçüde birarada kullanımını sağlayan göstergelerle ilgili aşağıdaki bilgilerin verilmesi de hedeflenmektedir (IMPI projesi):

1. Hedef boyutu: eğitimin kalitesini artırmak

01-001	Birimdeki tüm öğrenciler göz önüne alındığında, belirli bir yılda yurtdışında eğitim alan öğrencilerin oranı nedir?
01-002	Belirli bir yılda, birimdeki tüm uluslararası öğrenciler göz önüne alındığında, ulusal dilde felsefe programında okuyan öğrencilerin oranı nedir?
01-003	Belirli bir yılda, birimin sunduğu tüm lisans programları göz önüne alındığında, hangi oranda kısmen yabancı dilde eğitim verilir?
01-004	Belirli bir yılda, İngilizce dilinde ders veren birimin akademik kadro üyelerinin oranı nedir?
01-005	Belirli bir yılda, birim tarafından verilen tüm derecede programlar göz önüne alındığında, ne kadarı uluslararası ortak/çift/çoklu diploma programlarıdır?
01-006	Belirli bir yılda, birimin toplam burs bütçesi göz önüne alındığında, bütçenin ne kadarı uluslararası öğrenci burslarına ayrılmıştır?
01-008	Belirli bir yılda, birimdeki tüm akademik kadro üyelerinden yabancı vatandaşlığı olanların oranı nedir?

³ Giriş Dersi'ne [buradan ulaşabilirsiniz.](#)

⁴ Hesaplanan yılın göstergeleri nasıldı, [buradan ulaşabilirsiniz.](#)

01-009	Belirli bir yılda, birimden değişim veya hareketlilik programları kapsamında yurt dışına giden öğrencilerin oranı nedir?
01-010	Belirli bir yılda, birim tarafından sunulan tüm derslerden kaçısı yabancı dilde verilir?
01-011	Terfi ve görev süresinde, akademik kadronun yabancı dil becerileri göz önüne alınır mı?

2. Hedef boyutu: araştırma kalitesini artırmak

06-016	Belirli bir yılda, birimdeki araştırmacılarından en az bir araştırma projesine uluslararası bir ortak ile katılanların oranı nedir?
06-021	Belirli bir yılda, birimin resmi olarak ilgili olduğu araştırma projelerinden ne kadarı uluslararası fonlarla desteklenmektedir?
06-023	Belirli bir yılda, birimin resmi olarak ilgili olduğu araştırma projelerinden kaçısı uluslararası ortak ile yapılmaktadır?
08-036	Birim, mesleki sebeplerle yurt dışına giden akademisyenlere yolculuk hizmetleri verir mi?
06-018	Belirli bir yılda, yurt dışında (ya da uluslararası konferanslarda) yapılan konferans sunumlarının, birimdeki araştırmacı sayısında oranı nedir?
05-022	Belirli bir yılda, uluslararası ortak/çift/çoklu diploma programlarının kaçısı birim önerisini doktora düzeyinde yapmaktadır?
07-001	Birimin; uluslararası iletişim, tanıtım ve pazarlama için tanımlanmış bir stratejisi var mı?
02-027	Birimin akademik kadro üyelerinden yurt dışında istihdam edilenlerin oranı nedir?
03-012	Birim, uluslararasılaşma alanında uluslararası aę ve organizasyonlara katılır mı?
04-013	Belirli bir yılda, birim, uluslararası işbirliği projeleri için ne kadar dış fon desteği alır?
06-006	Belirli bir yılda, birim içerisindeki tüm araştırmacılarından kaçısı ilk olarak yurt dışından istihdam edilmiştir?
06-008	Belirli bir yılda, birim içerisindeki tüm araştırmacılarından kaçısı uluslararası misafir araştırmacı olarak düşünülebilir?
06-027	Belirli bir yılda, yayınlanmış çalışmaların (kitap, dergi sayıları, makaleler vb.) kaçısı birimdeki araştırmacıların katılımıyla gerçekleşen uluslararası işbirliği faaliyeti aracılığıyla üretilmiştir?
06-029	Belirli bir yılda, birimdeki araştırmacılarından kaçısının yazar (veya ortak yazar) olarak yaptığı çalışmaların (kitap, dergi sayıları, makaleler vb.) kaçısı uluslararası olarak yayınlanmıştır?
06-032	Belirli bir yılda, birimdeki araştırmacılar tarafından yazılan (veya ortak yazılan) makalelerin kaçısı uluslararası hakemli dergilerde yayınlanmıştır?

3. Hedef boyutu: öğrencileri hayata ve kültürlerarası ve küreselleşen bir dünyada çalışmaya hazırlamak

01-004	Birimdeki tüm öğrenciler göz önüne alındığında, belirli bir yılda yurtdışında eğitim alan öğrencilerin oranı nedir?
03-001	Birimin net biçimde tanımlanmış bir uluslararasılaşma stratejisi var mıdır?
01-010	Belirli bir yılda, birimdeki uluslararası öğrencilerden değişim veya hareketlilik programı öğrencisi olanların oranı nedir?
05-030	Belirli bir yılda, birimin sunduğu tüm derslerin kaçısı yabancı dilde verilir?
02-036	Belirli bir yılda, birimin akademik kadro üyelerinden İngilizce ders verenlerin oranı nedir?
08-005	Birimin yurtiçindeki öğrencilere sunduğu tüm imkanlar, aynı zamanda uluslararası öğrencilerin erişimine de açık mıdır?
01-003	Belirli bir yılda, birimden değişim veya hareketlilik programları kapsamında yurtdışına eğitim almak için giden öğrencilerin oranı nedir?
02-047	Belirli bir yılda, birimdeki tüm akademik kadro üyelerinin kaçısı yurtdışından misafir akademik üyedir?

08-013	Birim, uluslararası öğrenci desteği için rehberlik veya bir “eşleştirme sistemi” sağlıyor mu?
05-023	Belirli bir yılda, birim tarafından sunulan tüm derecede programların kaçısı uluslararası ortak/çift/çoklu diploma programlarıdır?

4. Hedef boyutu: birimin uluslararası ününü ve görünürliğini artırmak

03-009	Birimin, uluslararasılaşmayı desteklemek için özel bir örgütlenme yapısı var mı?
07-002	Birim, uluslararası görünürliğini izler mi?
01-027	Birimdeki tüm öğrencilerden kaçısı belirli bir yılda uluslararası ortak/çift/çoklu diploma programları öğrencisidir?
05-022	Belirli bir yılda, uluslararası ortak/çift/çoklu diploma programlarının kaçısı birim tarafından doktora düzeyinde verilir?
07-013	Birim, uluslararasılaşmayı destekleyen ulusal, bölgesel veya yerel ağlara katılır mı?
05-023	Belirli bir yılda, birim tarafından sunulan tüm düzeydeki programlardan uluslararası ortak/çift/çoklu diploma programları oranı nedir?
05-021	Belirli bir yılda, birimin yüksek lisans düzeyinde uluslararası ortak/çift/çoklu diploma programları sunma oranı nedir?
08-008	Birim, uluslararası öğrencilere varış öncesi kapsamlı bilgi (vize prosedürleri, yaşam masrafları, öğrenim ücretleri, konaklama seçenekleri, spor ve kültürel faaliyetler gibi konuları kapsayan) verir mi?
07-001	Birimin, tanımlanmış bir uluslararası iletişim, destek ve pazarlama stratejisi var mıdır?
02-041	Belirli bir yılda, birimin tüm akademik üyeleri arasında uluslararası ortak doktora danışmanlığı/eş danışmanlığı doktora tezi danışmanlığı yapanların oranı nedir?

5. Hedef boyutu: topluma hizmet vermek ve topluluğun sosyal katılımını artırmak

01-004	Belirli bir yılda, birimdeki tüm öğrencilerden yurtdışında öğrenim görenlerin oranı nedir?
02-004	Birimin, kadronun uluslararasılaşma faaliyetlerine katılımını sağlayacak tanımlı bir stratejisi var mıdır?
06-021	Belirli bir yılda, birimin resmi olarak bağlantılı olduğu araştırma projelerinden kaçısı uluslararası fon desteği almaktadır?
02-018	Belirli bir yılda, birimin akademik kadrosu tarafından düzenlenen uluslararası konferansların oranı nedir?
01-023	Birim, uluslararası bir mezunlar veri tabanı tutuyor mu?
05-015	Belirli bir yılda birime kaydolun toplam öğrenci sayısı göz önüne alındığında, belirli bazı ülke veya dünya bölgelerine odaklanan unsurlar/modüllerin oranı nedir?
02-060	Belirli bir yılda, birimin uluslararası öğrenciler için kamu hizmeti üzerine program veya modül üreten akademik olmayan kadro üyelerinin oranı nedir?
02-032	Belirli bir yılda, akademik kadronun tüm üyeleri göz önüne alındığında, en az bir uluslararası akademik veya profesyonel birliğe üye olanların oranı nedir?
03-005	Birimin, belirgin biçimde tanımlanmış bir uluslararası mezunlar stratejisi var mıdır?
01-039	Birimdeki tüm öğrenciler düşünüldüğünde, belirli bir yılda kültürler arası becerileri geliştirme derslerine katılan öğrencilerin oranı nedir?
02-030	Belirli bir yılda, birimin tüm akademik kadrosu göz önüne alındığında, en az bir uluslararası konferans veya seminere katılanların oranı nedir?
02-031	Belirli bir yılda, birimin akademik kadrosu kaç tane uluslararası konferans ve seminere katılır?
07-013	Birim, uluslararasılaşmayı destekleyen ulusal, bölgesel veya yerel ağlara katılır mı?

6. Genel hedef boyutları:

03-009	Birimin uluslararasılaşmayı destekleyecek özel bir örgütsel yapısı var mıdır?
06-016	Belirli bir yılda, birimde uluslararası bir ortak ile en az bir araştırma projesine katılan araştırmacıların oranı nedir?
06-021	Belirli bir yılda, birimin resmi olarak bağlantılı olduğu araştırma projelerinin kaçısı uluslararası fon ile desteklenmektedir?
06-023	Belirli bir yılda, birimin resmi olarak bağlantılı olduğu araştırma projelerinin kaçısı uluslararası ortak ile gerçekleştirilir?
07-002	Birim, uluslararası görünürlüğünü izler mi?
01-027	Birimdeki tüm öğrenciler göz önüne alındığında, belirli bir yılda uluslararası ortak/çift/çoklu diploma programları öğrencilerinin oranı nedir?
05-022	Belirli bir yılda, uluslararası ortak/çift/çoklu diploma programlarının kaçısı birim tarafından doktora düzeyinde verilir
08-036	Birim, mesleki sebeplerle yurt dışına giden akademisyenlere yolculuk hizmetleri verir mi
07-013	Birim, uluslararasılaşmayı destekleyen ulusal, bölgesel veya yerel ağlara katılır mı?
06-018	Belirli bir yılda, yurt dışında (ya da uluslararası konferanslarda) yapılan konferans sunumlarının, birimdeki araştırmacı sayısında oranı nedir?

5.2 MINT aracı

Uluslararasılaşma Haritalaması (MINT) olarak adlandırılan araç, Hollanda Yüksek Öğretimde Uluslararası İşbirliği Organizasyonu (Nuffic) tarafından başlatılmıştır. Bu araç sayesinde, kurum ve programların uluslararasılaşma faaliyetleri haritalanabilir. MINT, ilk olarak Nisan ve Mayıs 2008'de pilot proje olarak hayata geçirilmiştir. Ekim 2012'de hayata geçirilen şekli, 'ulus aşırı eğitim,' 'uluslararasılaşmanın sonuçları' ve var olan özelliklerin geliştirilmesi gibi yeni konular içeriyordu. İlk araştırmalar, uluslararasılaşma politikaları ve faaliyetler arasındaki ilişkiyi tanımlayan bir çerçeve geliştirmek üzere kullanılmıştı. Bu çerçeve, aynı zamanda Jane Knight'ın uluslararasılaşma (Nuffic) tanımına da dayanmaktaydı: *'Verilen lise sonrası eğitimin amacı ve işlevlerine; uluslararası, kültürlerarası ve küresel bir boyut kazandırma süreci.'*

MINT, yüksek öğretimde uluslararasılaşma yönetimi ve politika gelişimini desteklemek üzere oluşturulmuş bir öz değerlendirme aracıdır⁵. Aracın içerisindeki verilere bağlı olarak, bir öz değerlendirme raporu ve kurum, fakülte veya programınız için bir yönetim özeti oluşturabilirsiniz. MINT göstergeleri: MINT aracıyla yakından ilgili bir IMPI projesine Nuffic de (2009-2012) katılmıştır. IMPI, MINT içerisinde halihazırda

⁵ MINT aracına giriş yapınız ([buradan erişebilirsiniz](#)).

kullanımda olan göstergelere ek olarak, diğer ülkelerdeki projelerden eklen araçları (Nuffic) da içermektedir.

5.3 U-Map projesi (U-Map)

U-Map⁶ yüksek öğretim kurumlarının Avrupa bazında yapılan sınıflandırmasının daha da geliştirilerek uygulandığı devam eden bir projedir. Projenin ortakları, Yüksek Öğretim Politika Araştırma Merkezi (CHEPS) ve Avrupa Yüksek Öğretim Kurumları Birliği (EURASHE)–danışma kuruludur. U-Map projesinin amacı, şeffaflığı artıracak bir aracın geliştirilmesidir. Bu araç, belirlenen özellikler nezdinde farklı yüksek öğretim kurumlarının (YÖK) karşılaştırılmasına olanak tanır. Dahası, üç yüksek öğretim kurumunun karşılaştırılması (U-Map) için kullanılacak bir kurumsal faaliyet profili ortaya koyar. U-Map, kurumların derecelendirilmesi için değil, her biri yüksek öğretim kurumlarının işlev ve performans özelliklerini temsil eden birçok boyut üzerinden karşılaştırılması için tasarlanmıştır. Araç içerisine dahil edilen boyutların genel değerlendirmesi aşağıdaki tablodadır⁷.

Tablo: U-Map boyutlarının genel değerlendirmesi

Öğretme ve öğrenme profili <ul style="list-style-type: none">Derecelerin uyumlaştırılmasıÖğretme masraflarıDerece düzeyi odakDers konuları	Öğrenci profili <ul style="list-style-type: none">Toplam öğrenci sayısıErişkin öğrencilerUzaktan eğitim öğrencileriYarı zamanlı öğrenciler
Araştırmaya katılım <ul style="list-style-type: none">Akran incelemesi yapılmış akademik yayınlarAkran incelemesi yapılmış diğer araştırma ürünleriProfesyonel yayınlarDoktora araştırmalarıAraştırma masrafları	Bölgesel Katılım <ul style="list-style-type: none">Yerel/bölgesel gelir kaynaklarının önemiBölgede çalışan mezunlarBölgeden birinci yıl lisans öğrencileri
Bilgi alışverişine dahil olma <ul style="list-style-type: none">Patent başvurusuBilgi alışverişi faaliyetlerinden elde edilen gelirKültürel aktivitelerYeni kurulan firmalar	Uluslararası uyum <ul style="list-style-type: none">Öğrenci arayan yabancı okullarUluslararası gelir kaynaklarının önemiUluslararası akademik kadroUluslararası değişim programları çerçevesinde yurtdışına gönderilen öğrenciler

⁶ U-Map, demo-modda ([buradan erişebilirsiniz](#)) verilmiştir. Temel veri tabanı içerisinde yeterli sayıda yüksek öğretim kurumuna ulaşıldığında tam işlevsel hale gelecektir.

⁷ Detaylı bir gösterge ve temel veri elementleri değerlendirmesi için, bakınız [detaylı gösterge listesi](#).

- | | |
|--|--|
| | <ul style="list-style-type: none">• Uluslararası değişim programları çerçevesinde yurtiçine gelen öğrenciler |
|--|--|

Kaynak: U-Map

6 GELECEK ADIMLAR

Projenin bu adımında amacımız, proje bağlamında bu ilk bulgu ve kavramları açıklamaktır.

Gördüğümüz gibi, yüksek öğretim kurumlarının uluslararasılaşma faaliyetlerine odaklanmış birçok araç ve gösterge vardır. Yüksek araç ve gösterge sayısına rağmen, bu araç, yaklaşım ve göstergeler, “neyin” “nasıl” izlenmesi gerektiğini gösteren kapsamlı bir resim sunmaktadır. Fakat, HEIDA projesinin tüm temel amaçlarını, başka bir deyişle, yüksek öğretim kurumlarının ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde toplanacak, analiz edilecek ve kullanılacak veri ve göstergelerin uluslararasılaştırılmasının “nasıl” gerçekleştiğini gösteren, hem veri yönetimi aracı hem de eğitim veya beceri kazandırma süreçlerini kapsayacak bir araç ya da yaklaşım henüz bulunamamıştır. Buna istinaden, bu projeyi, belirli birtakım ihtiyaçlara yanıt vermesi amacıyla geliştirdik:

- Yüksek öğretim kurumları faaliyetlerinin uluslararasılaştırılması için veri toplama ve araç/platform paylaşma ihtiyacı,
- Yüksek öğretim kurumlarında uluslararasılaşma için veriye veya kanıta dayalı karar verme kültürü yaratma ihtiyacı,
- Yüksek öğretim kurumu fakültesi, kadrosu, üst yönetimi ve öğrencileri arasında uluslararasılaştırma çabaları ve faaliyetlerinde sıkça ortaya çıkan ortak çalışma ve iletişim boşluklarını kapatma ihtiyacı.

Projenin diğer amaçları:

- Ortak bir performans değerlendirme aracı olarak veri kullanımı aracılığıyla uluslararasılaşmanın değerini anlayabilmeleri için; üst yönetim, fakülte ve kadro arasında bilinç ve kapasite artırmak.
- Yüksek öğretim kurumlarının uluslararasılaşma faaliyetleri için bir veri toplama ve paylaşma aracı/platformu tasarlamak, test etmek ve uygulamak. Daha belirgin bir ifadeyle, bir yüksek öğretim kurulunda birbirine bağlı çok çeşitli faaliyet kapsamındaki birden fazla uluslararasılaşma performansının kurumsal anlamını geliştirecek erişilebilir, kullanıcı dostu bir araç yaratmak.

Projenin bir sonraki adımı, aşağıdaki soruların bir kısmını yanıtlamak olacaktır. Bu süreç, odak grup görüşmeleri, vaka çalışmaları ve anketler dahil çeşitli faaliyetler aracılığıyla gerçekleştirilecektir:

- Neler haritalanmalı? Kurumlar, uluslararasılaşma kararı alırken, kullanılabilir göstergelerin hangilerinin konuyla ilgili ve gerçekçi olacağına nasıl karar verir?
- Uluslararasılaşma bağlamında, kurumsal düzeyde ortak çalışma ve iletişimdeki boşluk hangi faaliyet, sistem veya araçlarla doldurulabilir?
- Veriler nasıl sunulmalı? Farklı hedef kitlelere, daha iyi kararlar vermelerine yardımcı olacak verilerin format veya görselleri nasıl olmalı?
- Boşluğu doldurmak, başka bir deyişe, verileri (göstergeleri) anlayabilmek için ne tür iletişim stratejileri geliştirmek gerekir?

7 LİTERATÜR

- Altbach, Philip G. 2004. Higher Education Crosses Borders. Retrieved from: <http://connectedconference.org/pdf/research/Higher%20Education%20Crosses%20Borders-%20Change.pdf>
- Altbach, P. G., and U. Teichler. 2001. "Internationalization and Exchanges in a Globalized University." *Journal of Studies in International Education* 5:5-25. doi: 10.1177/102831530151002.
- Altbach, Philip G. and Jane Knight. 2007. The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities. *Journal of Studies in International Education* 11 (7): 290–305.
- Altbach, Philip G., Liz Reisberg in Laura E. Rumbley. 2009. Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution. A Report Prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education. Paris: UNESCO.
- Arum, Stephen in Jack Van de Water. 1992. The Need for a Definition of International Education in US Universities, V Bridges to the Future: strategies for internationalizing higher education, ur. Charles Klasek, 191–203. Carbondale: Association of International Education Administrators.
- Brandenburg, Uwe, and Gero Federkeil. 2007. *How to Measure Internationality and Internationalisation of Higher Education Institutions!: Indicators and Key Figures*: CHE.
- Cantwell, Brendan in Alma Maldonado-Maldonado. 2009. Four stories: confronting contemporary ideas about globalisation and internationalisation in higher education. *Globalisation, Societies and Education* 7 (3): 289–306.
- Chapman, David. D. and Robin Sakamoto. 2011. The future of cross-border partnerships in higher education. V Cross-border partnership in higher education. Strategies and issues, ur. Sakamoto, Robin in David. D. Chapman, 265–271. London: Routledge.
- Commission, Communication from the. 2003. "The role of the universities in the Europe of knowledge." *Brussels: COM (2003) 58*.
- Delgado-Márquez, Blanca L. Nuria, Esther Hurtado-Torres in Yaroslava Bondar. 2011. Internationalization of Higher Education: Theoretical and Empirical Investigation of Its Influence on University Institution Rankings. *Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento (RUSC)* 8(2): 265-284.
- de Wit, Hans. 2002. Internationalization of higher education in the United States of America and Europe: a historical, comparative, and conceptual analysis. London: Greenwood Press.
- de Wit, Hans. 2009. "Measuring Success in the Internationalisation of Higher Education: an Introduction." *de Wit, Hans (Hrsg.):1-8*.
- de Wit, Hans. 2010. "Internationalisation of higher education in Europe and its assessment, trends and issues." *The Hague: Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders)-NVAO*.
- Enders, Jürgen. 2004. Higher education, internationalisation, and the nation-state: Recent developments and challenges to governance theory. *Higher Education* 47 (4): 361–382.
- Frølich, Nicoline. 2006. Still academic and national – Internationalisation in Norwegian research and higher education. *Higher Education* 6 (52): 405–420.
- Gornitzka, Ase, Magnus Gulbrandsen in Jarle Trondal. 2003. Internationalisation of research and higher education emerging patterns of transformation. Oslo: Norwegian Institute for Studies in Research and Higher Education.
- Green, Madeleine F. 2012. "Measuring and assessing internationalization." *NAFSA: Association of International Educators*. Retrieved from: <http://www.nafsa.org/resourcelibrary/Default.aspx>.
- Hénard, Fabrice, Leslie Diamond, and Deborah Roseveare. 2012. Approaches to internationalisation and their implications for strategic management and institutional practice.
- IMPI, project. "Indicators for mapping and profiling internationalisation (IMPI project)." Retrieved from: <http://www.impi-project.eu/home>.
- IUNE. "The IUNE Observatory." Retrieved from: http://www.iune.es/en_US/about-us.
- Knight, Jane and Hans de Wit. 1995. Strategies for internationalisation of higher education: Historical and conceptual perspectives. Retrieved from: http://www.uni-kassel.de/wz1/mahe/course/module6_3/10_knight95.pdf

- Knight, Jane. 2003. GATS, Trade and Higher Education Perspective 2003 – Where are we? Dostopno prek: http://www.pucminas.br/imagedb/documento/DOC_DSC_NOME_ARQUI20060214115610.pdf (4. maj 2013).
- Knight, Jane. 2004. Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, and Rationales. *Journal of Studies in International Education* 8 (4): 5–31.
- Knight, Jane. 2004b. Cross-Border Education as Trade: Issues for Consultation, Policy Review and Research. *JHEA/RESA* 2 (3): 5–81.
- Knight, Jane. 2005. An Internationalization Model: Responding to New Realities and Challenges. V *Higher education in latin america: the international dimension*, ur. Hans De Wit, Isabel Cristina Jaramillo, Jocelyne Gacel-ávila in Jane Knight, 1–37. Washington, DC: The World bank.
- Knight, Jane. 2008. "The internationalization of higher education: complexities and realities." *Higher education in Africa: The international dimension*:1-43.
- Knight, Jane. 2011. Higher education crossing borders: a framework and overview of new developments and issues. V *Cross-border partnership in higher education. Strategies and issues*, ur. Sakamoto, Robin in David W. Chapman, 16–41. London: Routledge.
- Knight, Jane. 2012. Internationalization: Three Generations of Crossborder Higher Education. New Delhi: India International Centre.
- Kehm, M. Barbara. 2003. Internationalisation in higher education: from regional to global. V *The dialogue between higher education research and practice*, ur. Roddy Begg, 109–119. Boston: Kluwer Academic Publishers.
- Luan, Jing. 2002. Data Mining and Knowledge Management in Higher Education - Potential Applications. Retrieved from: <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED474143.pdf>
- Luijten-Lub, Anneke. 2007. Choices in internationalisation: how higher education institutions respond to internationalisation, europeanisation, and globalisation. Phd thesis. Dutch: University of Twente.
- Marginson, Simon and Marijk van der Wende. 2007. Globalisation and higher education. Paris: OECD/CERI.
- Marginson, Simon and Marijk Van der Wende. 2009. The New Global Landscape of Nations and Institutions. V *Higher Education to 2030 Volume 2: Globalisation*, 17–57. Paris: OECD.
- Marsh, Julie A., John F. Pane, and Laura S. Hamilton. 2006. Making Sense of Data-Driven Decision Making in Education. Retrieved from: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/occasional_papers/2006/RAND_OP170.pdf
- Martin, Michaela, Claude Sauvageot, and Bertrand Tchatchoua. 2011. "Constructing an indicator system or scorecard for higher education: a practical guide."
- Nuffic. "The Netherlands Organisation for International Cooperation in Higher Education ". Retrieved from: <http://www.nuffic.nl/en/expertise/quality-assurance-and-internationalisation/indicators-for-mapping-and-profiling-internationalisation>
- <http://www.deleca.org/index.php/outcomes>.
- Olcott, Don. 2009. "perspective Back to the UK future cross-border higher education. " *October* 13:98-104. doi: 10.1080/13603100903292532.
- Qiang, Zha. 2003. Internationalization of Higher Education: towards a conceptual framework. *Policy Futures in Education* 1 (2): 248-270.
- Roger, Y. Chao. 2014. Idealism and Utilitarianism in Internationalization of Higher Education. *International Higher Education* 78 (14): 3-4.
- Sanderson, Gavin. 2007. "A Foundation for the Internationalisation of the Academic Self. " *Journal of Studies in International Education*.
- Štrbac, Jelena. 2011. Internacionalizacij – dvig kakovosti ali vdor tržni mehanizmov v visokošolski prostor. V *Poti internacionalizacije. Politike, trendi in strategije v Evropi in Sloveniji*, ur. Klemen Miklavič, 28–49. Ljubljana: CMEPIUS.
- Teichler, U. 2009. "Internationalisation of higher education: European experiences. " *Asia Pacific Education Review* 10:93-106. doi: 10.1007/s12564-009-9002-7.
- U-Map. "The European classification of higher education ". Retrieved from: <http://www.u-map.eu/>.
- Van der Wende, Marijk. 1997. The relationship between National Policies for Internationalisation and those for Higher Education in General. V *National Policies for the internationalisation of higher education in Europe*, ur. Torsten Kalvemark in Marijk van der Wende, 10–41. Hauge: National Agency for Higher Education.

- Van der Wende, Marijk. 2009. "European Responses to Global Competitiveness in Higher Education. Research & Occasional Paper Series: CSHE. 7.09. "*Center for Studies in Higher Education*.
- Verbiest, Eric and Paul Mahieu. 2013. Developing leadership capacity for data informed school improvement (DELECA). Theoretical framework. Retrieved from: <http://www.deleca.org/images/raktsi/theoretical%20framework%20-%20final.pdf>
- Yanosky, Ronald. 2009. Institutional Data Management in Higher Education. Retrieved from: <https://net.educause.edu/ir/library/pdf/ers0908/rs/ers0908w.pdf>
- Zgaga, Pavel. 2004. Bolonjski proces. Oblikovanje skupnega evropskega visokošolskega prostora. Ljubljana: Center za študij edukacijskih strategij.